

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 dep
0030 OSLO

Ref:
15/133-

Vår ref.
15/05446

Dato
24. april 2015

Høringsvar - NOU 2014 - Norsk pelsdyrhold - bærekraftig utvikling eller styrt avvikling ? Gjennomgang av pelsdyrnæringen

Det vises til Landbruks- og matdepartementets høringsbrev datert 23.01.15 om merknader til utredningen "Norsk pelsdyrhold - bærekraftig utvikling eller styrt avvikling? Gjennomgang av pelsdyrnæringen".

Veterinærinstituttets vurdering

Veterinærinstituttet har tidligere påpekt velferdsutfordringer for pelsdyr i dagens burbaserte driftsformer. I et høringssvar til Mattilsynet datert 21.05.10 om utkast til ny forskrift om hold av pelsdyr, avsluttet Veterinærinstituttet med en generell kommentar:

«Veterinærinstituttet mener at i pelsdyroppdrett blir dyr med begrenset domestiseringsgrad plassert i små, stimulifattige nettingbur. Selv om den fysiske helsetilstanden hos norske pelsdyr er god, og mor og unger får være sammen lenge, får dyrene i liten grad utløp for artsspesifikk naturlig atferd i et burmiljø. Skal det legges avgjørende vekt på dyras ve og vel, mener Veterinærinstituttet at driftsformens fremtid bør vurderes».

Utredningen fra pelsdyrutvalget gir en grundig gjennomgang av pelsdyrnæringen i Norge og belyser viktige problemstillinger vedrørende dyrevelferden. I innstillingen går flertallet av medlemmene inn for en bærekraftig utvikling av næringen, mens et mindretall anbefaler en styrt avvikling. Utvalget som helhet konkluderer likevel med at det fortsatt er velferdsutfordringer i dagens pelsdyrhold, og at disse må løses. Utfordringene er for både rev og mink spesielt knyttet til dyrenes mulighet til utforskning og variert aktivitet og til pelsdyrenes tillitsfullhet overfor mennesker. Det presenteres mye bakgrunnsinformasjon i utredningen, men det savnes en mer grundig drøfting av pelsdyrholdet i relasjon til dyrevelferdslovens bestemmelser, som grunngir den anbefalingen flertallet fremmer.

Mink og rev er lite domestiserte, aktive rovdyr som i dag holdes i nettingbur på begrenset plass. De får ikke anledning til å jakte, grave, svømme eller bevege seg fritt i fart. Burene er gradvis blitt noe større, men samtidig har også størrelsen på dyra økt, og pelsdyrene mangler fortsatt muligheten for å tilfredsstille viktige adferdsmessige behov. Det vises til dyrevelferdslovens bestemmelse om dyrs levemiljø (§23):

«Dyreholder skal sikre at dyr holdes i miljø som gir god velferd ut fra artstypiske og individuelle behov, herunder gi mulighet for stimulerende aktiviteter, bevegelse, hvile og annen naturlig atferd. Dyrs levemiljø skal fremme god helse og bidra til trygghet og trivsel.»

I «Stortingsmelding nr. 12 (2002-2003) om dyrehold og dyrevelferd» gikk Stortinget inn for å vurdere avvikling av pelsdyrholdet «dersom det ikke oppnås vesentlige avlsmessige forbedringer når det gjelder dyrenes mentale helsetilstand i løpet av en tiårsperiode». En rapport fra Universitet for miljø og

biovitenskap fra 2012 beskrev at fryktsomheten blant rev hadde gått noe ned. Derimot hadde fryktsomheten økt hos mink i samme tidsperiode. Omkring halvparten av revene og en tredjedel av minkene ble karakterisert som fryktsomme. Forskrift om hold av pelsdyr krever tiltak for å gjøre pelsdyr mer tillitsfulle. Avlstilltak er ikke nok for at et dyr skal vise tillit til mennesker, og det er nødvendig at dyrene sosialiseres overfor mennesker for å bli tamme. Dette er tidkrevende. Med strukturendringer som gir store besetninger med mange tusen dyr får dyrene oftest lite kontakt med mennesker. Dette er trolig årsaken til at fryktnivået ikke har gått ned i løpet av denne tiårsperioden. Det anføres i utredningen at rev hovedsakelig håndteres ved brunstkontroll, inseminering og avlivning, og at direkte positiv håndtering for å sosialisere dyrene blir utført i svært liten grad.

Den fysiske helsetilstanden hos pelsdyr har vanligvis vært regnet som god. Imidlertid har det de senere år blitt dokumentert pelsdyr med alvorlige skader, som store sår og manglende lemmer, i mange farmer. Skader kan oppstå i alle dyrehold, men her dreier det seg også om smertefulle skader som dyrene har gått med i lang tid. Manglende tilsyn, ikke minst i store besetninger, er trolig en medvirkende årsak til dette. I utredningen blir det opplyst at Norges Pelsdyrslag beregner 2 timers arbeid per mink i året og at det for revetisper beregnes 7 timer arbeid per år. Dette gir for liten tid for tilsyn med og sosialisering av hvert enkelt individ.

I stortingsmeldingen om dyrehold og dyrevelferd (2002-2003) ble det gitt en tiårsfrist for «å sikre at rev holdes i driftssystemer som gir større mulighet for bevegelse og til å utvikle normal atferd» og det ble forutsatt at «mink skal holdes i driftssystemer som bedre ivaretar dyrenes atferdsbehov». Det er bl a kommet tiltak for å la avlstdyrene bruke tilgjengelig areal gjennom fleksible bursystemer, men dette gjelder i praksis kun få måneder i året. Behovet for mer forskning er tidligere presisert både i VKMs risikovurdering av norsk pelsdyrhold og i høringsrunden i forbindelse med ny forskrift om hold av pelsdyr i 2010.

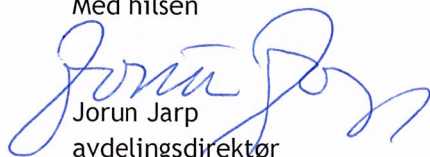
Veterinærinstituttet mener at det er behov for grunnleggende endringer i driftsformen for å kunne ivareta dyrenes artstypiske og individuelle behov, og anser det som lite sannsynlig at behovet for nye driftsformer vil løses i overskuelig framtid ved at pelsdyrutvalget på nytt påpeker behovet for mer forskning. Mange europeiske land har skjerpet regelverket eller forbyr oppdrett av pelsdyr. I Sverige skal rever ha adgang til bakkenivå, et krav som førte til nedleggelse av farmer.

Holdningene våre til hva som er akseptabel dyrevelferd endres, og det er betydelig usikkerhet knyttet til om dagens driftsformer gir en dyrevelferd samfunnet vil akseptere, selv om regelverket følges. Dette gir lite forutsigbarhet for pelsdyrnæringen. Den nytten mennesker har av pelsproduksjon må stå i et rimelig forhold til de belastninger dyrene påføres. Formålet med pelsproduksjon skiller seg fra matproduksjon, og nytten av pelsproduksjon er ikke av en slik art at unødige belastninger på dyrene kan rettfærdiggjøres. Det vises til den norske dyrevelferdsloven som slår fast at

"Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger".

Veterinærinstituttet fastholder sitt syn på at de krav regelverket stiller til hold av pelsdyr ikke i rimelig grad sikrer akseptabel dyrevelferd, og at det er høyst usikkert om forskningen som pelsdyrutvalget foreslår iverksatt vil resultere i bedre dyrevelferd på farmene. Rapporten har ikke gitt grunnlag for å endre denne konklusjonen. Veterinærinstituttet er videre bekymret for om det er praktisk mulig å føre godt nok tilsyn og sikre tillitsfulle dyr i de største besetningene. Veterinærinstituttet støtter dermed utvalgets mindretall i at vårt pelsdyrhold bør avvikles.

Med hilsen

Jorun Jarp
avdelingsdirektør
Helseovervåkingsavdelingen

Cecilie Mejdell
dyrevelferdsansvarlig